
2

Herdenking van de heer B.J. (Bas) van der Vlies

Aan de orde is **de herdenking naar aanleiding van het overlijden van de heer B.J. (Bas) van der Vlies (oud-fractie-voorzitter SGP)**.

De voorzitter:

Dames en heren, aan de orde is de herdenking van Bas van der Vlies, Tweede Kamerlid en fractievoorzitter van de SGP tussen 1981 en 2010. Ik heet zijn familie van harte welkom. Kleinzoon Bas van der Vlies en schoonzoon Sebastiaan Hartman: van harte welkom. Fijn dat u aanwezig bent. Ik vraag u allen om te gaan staan, voor zover mogelijk.

Bij het in memoriam van Trouw rond het overlijden van Bas van der Vlies staat een foto. De kerk in zijn woonplaats Maartensdijk bepaalt grotendeels het beeld. Van der Vlies staat er bescheiden bij. Het markeert in de allereerste plaats de roeping waarmee hij 29 jaar lang de politiek heeft gediend. Hij wilde, in zijn woorden, getuigen van Gods trouw en goedheid. In een mooi interview uit het boek 100 jaar SGP vertelt Van der Vlies dat hij als scholier het liefst schipper wilde worden op de wilde vaart. Omdat zijn ouders hem dat afraadden, koos hij voor de studie weg- en waterbouwkunde. Hoewel zijn leven een andere wending nam — hij begon na de vervangende dienstplicht als leraar wiskunde en werd later plaatsvervangend rector — was hij van huis uit ingenieur.

Je zou kunnen zeggen dat juist de eigenschappen van de beroepen die hij nooit heeft uitgeoefend terugkwamen in zijn werk als volksvertegenwoordiger en later als leider van de SGP-fractie. "Stuurmanskunst" en "bruggenbouwer" lopen als rode draden door zijn politieke carrière. Want dat was hij: standvastig en constructief, trouw aan de beginselen en betrouwbaar in samenwerking. Die stuurmanskunst had Van der Vlies om te beginnen nodig om de eenheid binnen zijn partij te bewaren, met name bij de voor de SGP gevoelige onderwerpen.

Ook in de Kamer, als voorman van een minderheidsfractie, was het soms complex laveren. De foto die ik net aanhaalde, is niet toevallig uit 2001. Die werd gemaakt tijdens de laatste jaren van de paarse kabinetten zonder christelijke partijen aan het roer, hetgeen voor de staatkundig gereformeerden als een uiterst wilde vaart heeft moeten voelen. Het zijn die jaren waarin de partij, onder leiding van Van der Vlies, het scherpst aan de wind van de oppositie zeilde, bijvoorbeeld door een motie van wantrouwen in te dienen tegen toenmalig minister Els Borst. Voor het eerst greep de SGP naar zo'n zwaar parlementair middel om het standpunt rondom levensbeëindiging te markeren. Tussen ons en haar lag een onoverbrugbare kloof, zei hij daar later over. Desalniettemin wist hij Els Borst ook te waarderen.

Dat brengt me bij het bruggen bouwen. Waar nodig deed Van der Vlies dat binnen de Kamer, bijvoorbeeld toen hij samen met de SP probeerde te voorkomen dat de zondagsrust nog verder in de knel zou komen. Dat deed hij ook daarbuiten, door bijvoorbeeld met mate en uiterste voorzichtigheid zijn standpunten op de televisie uit te dragen. Dat was tot op dat moment verboden terrein voor SGP'ers.

Van der Vlies wilde — ik citeer hem — "het goud van de Schrift omsmeden naar de pasmunt van de tijd". Bijna symbolisch voor dat laatste is wat Van der Vlies zelf als een van zijn grootste wapenfeiten beschouwde: dat "God zij met ons", dat voorheen op de rand van de Hollandse gulden stond, ook op de 2 euromunt bleef staan. Een andere verdienste was dat hij het zogenaamde "mantelzorgcompliment" erdoor wist te krijgen, een blijk van waardering voor mensen die belangeloos hun naasten verzorgen. Verder was hij ook initiatiefnemer van de regeling waarmee jonge boeren aan het begin van hun carrière financieel gesteund worden bij de bedrijfsovername. Groot was ook zijn inzet op het gebied van de monumentenzorg.

Stuurman en bruggenbouwer Van der Vlies werd in de laatste jaren van zijn ambtstermijn ook wel "het staatsrechtelijk geweten" van de Tweede Kamer genoemd. Hij vertelde in het eerder aangehaalde interview dat hij zich had laten inspireren door het werk van staatsman en historicus Groen van Prinsterer en dat hij uit diens boeken had geleerd dat er achter de feiten dieperliggende oorzaken schuilgaan. Groen zag zichzelf eerst en vooral als evangeliebelijder. Het verklaart mede de manier waarop hij zijn vak uitoefende en wat hem zo geliefd maakte bij alle Kamerleden, ook bij zijn grootste opposenten: zijn hoffelijke debatterstijl, zijn respect voor andermans mening en kennis van de achterliggende idealen. Hij kruiste de degens altijd vanuit de inhoud, met de nodige humor en met kennis en eerbied voor de staatsrechtelijke stel- en spelregels.

Bij zijn afscheid zei Van der Vlies in onze eigen Kamerbode: "Als ik een wijze raad mag geven aan de nieuwe generatie Kamerleden zou ik zeggen: probeer je te beperken tot de hoofdzaken, let op de staatsrechtelijke positie van de Tweede Kamer en bewaar de waardigheid en het fatsoen". Daar wil ik heel graag mee afsluiten.

We gedenken Bas van der Vlies voor zijn grote verdiensten in de Nederlandse politiek, als stuurman, als bruggenbouwer, als Kamerlid dat standvastig was en trouw aan zijn beginselen, en als gewetensvol leermeester en inspirator.

Ik wens zijn gezin, familie, vrienden en oud-collega's heel veel sterkte met dit grote verlies.

Dan geef ik nu graag het woord aan de minister-president.

Rutte:

Mevrouw de voorzitter. Toen Bas van der Vlies in 2010 na bijna drie decennia afscheid nam als Kamerlid zei hij in een afscheidsinterview: "Je moet politiek bedrijven op een manier die respect uitstraalt en waardig is". Ik denk dat iedereen die hem in dit huis meemaakte Van der Vlies daar zelf in zal herkennen.

Bij mij persoonlijk kwamen na het bericht van zijn overlijden in ieder geval woorden naar boven als "beschaving", "kalmte", "gezag" en natuurlijk "beginselvastheid". De laatste woorden waarmee hij afscheid nam van deze Kamer waren "soli Deo gloria", "alleen aan God de eer". Met die drie woorden vatte hij zelf zijn hele leven samen, waarvoor hij stond, waar hij ten diepste in geloofde en waar hij zijn leven lang hartstochtelijk van bleef getuigen. Zo ook in zijn laatste indrukwekkende afscheidstoespraak, die een collega-Kamerlid van meer linkse signatuur verleidde tot de vol-

gende tweet: "Even was het parlement de kerk waarin Kamerlid Van der Vlies tot ons preekte. We vergeven hem deze subtiele doorkruising van Kerk en Staat." Was getekend: Diederik Samsom.

"Beginselvast" betekende in het geval van Bas van der Vlies overigens zeker niet "star" of "kleingeestig". Integendeel, ook mensen met wie hij het inhoudelijk hartgrondig oneens was, konden rekenen op zijn hartelijke en behulpzame benadering. Principieel? Nogal. Strijdbaar? Zonder meer. Maar hij was absoluut geen scherpslijper. Zo heeft hij als zeer ervaren Kamerlid ook buiten zijn eigen fractie om menig collega van advies gediend en bemoedigd. Als mensen bij hem aanklopten, dan hielp hij en dan deed de partijkleur er niet toe. Ook daarom was het heel moeilijk om hem niet sympathiek te vinden.

Dat had natuurlijk ook alles te maken met zijn mildheid op persoonlijk vlak en zijn veel geroemde gevoel voor humor. En terecht, want boven dat ernstige driedelige donkere pak stonden soms ineens een paar pretogen, die meestal een kwinkslag of een gevatte opmerking aankondigden. We hebben in de afgelopen dagen een bekend verhaal gehoord. Toen een journalist Van der Vlies uit de tent probeerde te lokken met de vraag hoe hij langs de snelwegreclames voor een bepaald merk ondergoed reed, kwam het antwoord meteen: "Vooral goed op het verkeer blijven letten".

Mevrouw de voorzitter. Bas van der Vlies werkte en leefde in de diepe overtuiging dat ons bestaan hier en het leven na de dood volledig in Gods handen zijn. In dat onwankelbare vertrouwen is hij ook gestorven. Geconfronteerd met de stelling dat in onze tijd nog maar weinig mensen in een hiernamaals geloven, zei hij ooit: "Maar daar vergissen ze zich dan grandioos in en daar zullen we met z'n allen ook achter komen". Om die zekerheid mogen we hem vandaag benijden.

Namens het kabinet wens ik zijn familie, zijn partijvrienden en iedereen die hem lief was alle kracht toe bij de verwerking van dit grote verlies.

De voorzitter:

Dank u wel. Ik verzoek iedereen een moment van stilte in acht te nemen.

(De aanwezigen nemen enkele ogenblikken stilte in acht.)

De voorzitter:

Dank u wel. Ik schors de vergadering voor een enkel moment, zodat de familie gecondoleerd kan worden.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.